

Provinciale Staten Zuid-Holland
Gedeputeerde Staten Zuid-Holland
T.a.v. [REDACTED] gedeputeerde
Postbus 90602
2509 LP Den Haag

Datum 6 mei 2024
Onderwerp Scenario's en subsidie beheer Recreatie-om-de-Stad-gebieden
Behandeld door [REDACTED]
Ons kenmerk Z24-3926 / D24-17845
Bijlagen Inzicht in consequenties gedeeltelijke financiering

Geachte Staten,
Geachte mevrouw Koning,

Voor het beheer van circa 1400 hectare recreatiegebied in Zuid-Holland, de voormalige 'Recreatie-om-de-Stad-gebieden', maakt Staatsbosbeheer gebruik van de provinciale beheersubsidie. Wij waarderen zeer dat de provincie met deze regeling het beheer en onderhoud van deze recreatiegebieden ondersteunt. Voor 2024 en 2025 heeft u Staatsbosbeheer een bijdrage van ca. 27% in de financiering van beheer in het vooruitzicht gesteld. Echter met ca. 27% financiering van de kosten die wij zouden moeten maken, kunnen wij het beheer, onderhoud en toezicht in deze gebieden onvoldoende uitvoeren. Dit hebben wij eerder reeds met u besproken en gemeld aan Provinciale Staten. Graag informeren wij u met deze brief over de consequenties op korte termijn voor het beheer van de betreffende gebieden. Ook overwegen wij verdergaande scenario's voor de langere termijn; bijvoorbeeld verkoop van gronden of afsluiting voor publiek.

De provinciale subsidieregeling wil voorzien in een maximale subsidie van 40% van de werkelijke beheerkosten, vanuit de gedachte dat partijen de overige benodigde financiering op een andere manier regelen. Zoals bekend beschikt Staatsbosbeheer, in tegenstelling tot andere partijen die van de regeling gebruik maken, helaas niet over aanvullende middelen voor deze RodS-gebieden, zodat 100% financiering niet mogelijk is. Bovendien blijkt de hoogte van het te verkrijgen subsidiebedrag afhankelijk van het aantal inschrijvers. Zo heeft Staatsbosbeheer in 2023 nog wel 40% subsidie mogen ontvangen, maar daarna is dat bedrag al lager geworden, omdat andere partijen (bijv. gemeenten) aanspraak maken op dezelfde regeling. Dat betekent dat Staatsbosbeheer voor 2024 en 2025 op een kleinere bijdrage mag rekenen: slechts 27% van de eigenlijk noodzakelijke kosten van het beheer kunnen nu worden gedekt.

Het RodS-beleid was gericht op bevorderen van de samenhang tussen de stad en omliggende natuurlijke en groene ruimtes. Anno 2024 spelen de gebieden nog steeds een grote rol in het faciliteren van een toegenomen recreatievraag in Zuid-Holland. Wanneer voor het financiële vraagstuk geen structurele oplossing wordt gevonden, dreigen deze gebieden hun recreatieve functie in belangrijke mate te verliezen. En dat terwijl de vraag naar groene ruimte om te recreëren alleen maar toe zal nemen bij realisatie van de woningbouwopgave in Zuid-Holland. En ook de potentiële bijdrage van de RodS-gebieden aan andere

opgaven zoals waterberging, klimaatadaptatie en het vergroten van de biodiversiteit komt daarmee onder druk te staan.

Staatsbosbeheer heeft de effecten van beperkter beschikbaar budget voor 2024 en 2025 in kaart gebracht. Wij spannen ons in om de kosten van het beheer zo laag mogelijk te houden. Bijvoorbeeld door inzet van vrijwilligers en collega's met een afstand tot de arbeidsmarkt. Dat levert bovendien maatschappelijke meerwaarde op. Desalniettemin leidt 27% financiering concreet tot een sterke achteruitgang van veiligheid, biodiversiteit en recreatie:

- **De recreatiegebieden worden onveiliger en laten meer ruimte voor criminaliteit.**
De aanwezigheid van boa's wordt beperkt, waardoor het toezicht minder wordt. Dit leidt in de praktijk bijvoorbeeld tot meer vandalisme en (drugs)dumpingen. De boa's kunnen niet altijd meer meteen ter plekke komen (heterdaad). Dit leidt er ook toe dat schades niet verhaald kunnen worden en er minder zorgvuldig met de natuur wordt omgegaan, wat tot de verhoging van kosten voor beheer leidt.
- **De opvangcapaciteit en recreatief aanbod van onze gebieden gaan sterk afnemen.**
Zowel routestructuren als losse voorzieningen kunnen onvoldoende beheerd worden, waardoor gebieden minder toegankelijk zijn en elk jaar verder verslechteren. Als wegen, paden en (speel)voorzieningen te slecht worden, moeten ze uiteindelijk vanwege veiligheid worden afgesloten.
- **De ecologie en duurzaamheid en recreatieve belevingswaarde van de gebieden gaat sterk achteruit.**
De diversiteit in bosbeplanting verdwijnt, omdat minder intensief beheer in de bosvakken mogelijk is. De biodiversiteit verschaalt doordat bloemrijke graslanden, natuurvriendelijke oevers, moerassen en rietranden niet voldoende beheerd kunnen worden. De vitaliteit van de natuur gaat hiermee achteruit waardoor unieke dieren- en plantensoorten kunnen verdwijnen. Dat betekent ook een vermindering van de recreatieve belevingswaarde.

Casus Biodiversiteit Midden-Delfland

Dit jaar (2024) zal de biodiversiteit in onze recreatiegebieden aanzienlijk verslechteren. Na het uitvoeren van maatregelen die vallen onder 'wettelijk verplicht en veiligheid' blijft er weinig budget over waardoor 'instandhouding urgent' grotendeels niet uitgevoerd wordt. De vlinderbiotoop in Midden-Delfland zal in 2025 waarschijnlijk verdwijnen en daarmee de bijzondere Argusvlinder, uniek in Nederland en al verdwenen in grote delen van Drenthe, Overijssel, Gelderland en Noord-Brabant. De helft van het areaal bloemrijk grasland zal verdwijnen.

2024: helft minder beheer bloemrijk grasland

2024: geen beheer vlinderbiotoop = geen Argusvlinder

Bovenstaande gevolgen zullen worden opgemerkt door de recreant. Bezoekers ervaren op korte termijn een afname in afwisseling in flora en fauna. Het aantal insecten dat afhankelijk is van bloemen gaat omlaag. Daarnaast zullen bezoekers van het gebied merken dat paden en bankjes overwoekeren, doordat er onvoldoende beheergeld is voor maaiwerk. En uitval van bomen of schade aan voorzieningen, zoals bankjes, uitkijkposten en speelvoorzieningen worden niet hersteld. Veel voorzieningen zullen uiteindelijk (vanwege veiligheidsrisico's) worden verwijderd. Stuwen kunnen niet allen worden vervangen indien nodig, waardoor de kans op aanschrijvingen en boetes reëel is. Er zullen meer dumpingen plaatsvinden en deze zullen langer zichtbaar zijn.

Op termijn moeten deelgebieden worden afgesloten. Naarmate onderhoud aan infrastructuur en natuur niet wordt uitgevoerd zal het nodig zijn om gebieden naar prioriteit te verdelen, waardoor sommige deelgebieden zullen sluiten: 'verboden toegang' zal vaker de realiteit worden.

Overwegingen voor de langere termijn

Zonder extra budget zie Staatsbosbeheer zich genooddaakt om te zoeken naar realistische scenario's voor deze gebieden op de langere termijn. Daarbij overwegen wij de volgende scenario's:

1. Verkoop van de terreinen:
Uiteraard is verkoop de meest eenvoudige wijze om beheerkosten te doen afnemen. Graag gaan we met uw provincie in gesprek over kaders/wensen rondom vervreemding.
2. Meer 'rode' pacht/bebouwing:
Inspelen op planologische ontwikkelingen en de verstedelijkingsopgave van de Zuid-Holland. Graag gaan we met uw provincie in gesprek over de planologische randvoorwaarden om de gebieden (deels) duurzaam een andere bestemming toe te kennen.
3. Gebied omzetten naar functie natuur met minimale recreatieve voorzieningen:
Door gebieden (bijvoorbeeld Het Kraainest, Foppenplas en Boonerlucht) onder het NNN-regime te brengen, kan een deel van het RODS-areaal worden omgevormd naar natuur (met een beperktere mogelijkheid tot recreatie). Graag gaan we met uw provincie in gesprek hoe deze gebieden om te vormen naar natuur en daarmee onder te brengen bij de daarbij horende SNL-financiering.
4. Zeggenschap overdragen aan CBG in Midden-Delfland:
Binnen het werkgebied van de Coöperatie Beheer Midden-Delfland (CBG) bezit Staatsbosbeheer ca. 544 ha RODS-gronden. Een belangrijk deel daarvan ligt in de gemeenten Vlaardingen (206 ha) en Delft (186 ha). Door de zeggenschap van recreatiegebieden over te dragen naar de CBG kunnen mogelijk enige schaalvoordelen worden gerealiseerd.
5. Afsluiten gebieden:
Afsluiten van deelgebieden voor publieke toegankelijkheid vermindert drastisch de beheerkosten en kan op die manier een bijdrage leveren in de financiële opgave voor het geheel der RodS-gebieden.

Staatbosbeheer wil graag de Recreatie-om-de-Stad-gebieden duurzaam blijven beheren en zo de Zuid-Hollandse recreant een plek bieden om te recreëren in het groen, dichtbij huis.

Wij spreken onze waardering uit voor de inspanningen van de provincie om ook in gesprek met provincies Noord-Holland en Utrecht gezamenlijk tot oplossingen te komen en in gesprek te raken met het Rijk. Tegelijkertijd is nu al meer geld nodig voor deze gebieden. Met ca 40% dekking van beheerkosten die wij eerder mochten ontvangen in 2022 en 2023 kunnen wij de ergste achteruitgang van de gebieden beperkt houden en lastiger keuzes voor de langere termijn nog uitstellen. Hiervoor is vanuit provincie Zuid-Holland echter minimaal ca. €500.000 meer nodig, structureel per jaar, specifiek voor deze gebieden. In de bijlage

kunt u lezen welke mate van beheer, en daarmee toekomstbestendigheid van de gebieden, gerealiseerd kan worden afhankelijk van de hoogte van de provinciale subsidie (als percentage van de beheerkosten). Naar wij begrijpen wordt een nieuwe regeling voor 2026 ambtelijk voorbereid. In afwachting daarvan zou een incidentele bijdrage van ca. € 1 miljoen voor de jaren 2024 en 2025 de meest nadelige effecten op korte termijn kunnen voorkomen. Namens Staatsbosbeheer vraag ik u dit te betrekken bij uw overwegingen rondom de voorjaarsnota.

Hoogachtend,

Hoofd Staatsbosbeheer Zuid-Holland

Bijlage

- Inzicht in consequenties gedeeltelijke financiering

Bijlage Inzicht in consequenties gedeeltelijke financiering

In deze bijlage geven we inzicht in de consequenties van financiering voor het beheer in recreatiegebieden. Daarbij hanteren we een aantal beheercategorieën, en verschillende percentages beheerfinanciering, met in het derde deel een beeldweergave van de consequenties in het veld.

DEEL 1 CATEGORIEËN

De maatregelen die nodig zijn om onze recreatiegebieden te beheren zijn te verdelen naar 5 categorieën: *Wettelijk verplicht*, *Veiligheid*, *Instandhouding urgent*, *Instandhouding normaal* en *Verduurzaming*.

Wettelijk verplicht - rood

Betreft beheermaatregelen welke wettelijk verplicht zijn vanuit contractuele afspraken. Het uitvoeren van deze maatregelen zorgt ervoor dat we aan de "regels" voldoen en zorgt dat we onze certificeringen behouden: Verplichtingen waterschappen, contractuele afspraken met pachters/ huurders/ overheden en FSC certificering, aansprakelijkheid speeltoestellen en ongevallen. Bij niet uitvoeren kunnen certificeringen worden ingetrokken en volgen boetes vanuit instanties, te denken aan een boete vanuit het waterschap voor tekortkomingen in beheer van de waterhuishouding. Een boete kost geld en beperkt de middelen voor beheer waardoor kans op andere tekortkomingen groter wordt.

Veiligheid - geel

Betreft beheermaatregelen welke bijdragen aan de veiligheid van onze gebieden. Het uitvoeren van deze maatregel borgt de veiligheid van personeel en bezoekers: snoeien en kappen valgevaarlijke bomen en takken, handhaven van regels, samenwerken met politie en boa's van gemeenten in de bestrijding van criminaliteit, aanwezigheid van boa's in de gebieden, hetgeen zorgt voor een veilig gevoel bij bezoekers. Bij niet uitvoeren van deze werkzaamheden gaat de veiligheid in onze gebieden omlaag. Regels worden minder nageleefd waardoor de kans op vandalisme, criminaliteit en dumpingen toeneemt en beheerkosten toenemen door zwaardere belasting van paden (bv. door fietsen en auto's over voetpaden). Staatsbosbeheer is wettelijk verplicht, als gastheer van haar gebieden, te zorgen dat er veilig gewerkt en gerecreëerd wordt en aansprakelijkheid bij ongevallen wordt voorkomen. Indien dat niet haalbaar is kan Staatsbosbeheer deze gebieden niet openstellen.

Instandhouding urgent (voorkomen kapitaalvernietiging) - groen

Betreft beheermaatregelen voor natuurbeheer waar afgelopen jaren veel geld én tijd in geïnvesteerd is en welke elk jaar onderhoud vereisen om in stand te houden. Het uitvoeren van deze maatregelen zorgt ervoor dat ecologische waarden geborgd blijven: biodiversiteit, ecologische en recreatieve (zicht)waarden, voorkomen van ziektes en uitval, waarborgen vluchthaven voor flora en fauna, vitaliteit natuur en houtopbrengst. Bij niet uitvoeren is er sprake van kapitaalvernietiging en treedt er schade aan belangrijke ecologische waarden op welke niet eenvoudig opgelost kan worden. Jarenlange investeringen voor specifieke flora of fauna gaan verloren en vergen extra investering (geld én tijd) (bovenop de normale beheerkosten) om te herstellen.

Instandhouding normaal (overig benodigd jaarlijks beheer) - licht groen

Betreft de overige maatregelen welke elk seizoen nodig zijn en het groot onderhoud om onze gebieden te beheren om bv. de hoge recreatiedruk op te vangen. Het uitvoeren van deze maatregelen zorgt ervoor dat het aanbod voor recreanten op peil blijft, zowel in voorzieningen als in beleving. Met voldoende beheer kunnen we in onze recreatiegebieden een groot aanbod blijven aanbieden voor het publiek en de grote recreatiedrukke huisvesten. Bij niet uitvoeren gaan onze recreatiegebieden inboeten op opvangcapaciteit en zal het aanbod versoberen. Ook is sparen voor groot onderhoud niet mogelijk waardoor natuurlijke en recreatieve voorzieningen niet vernieuwd kunnen worden en op termijn zullen verdwijnen. Jaarlijkse

beheerkosten nemen toe doordat voorzieningen eerder toe zijn aan groot onderhoud dan wanneer deze jaarlijks worden onderhouden.

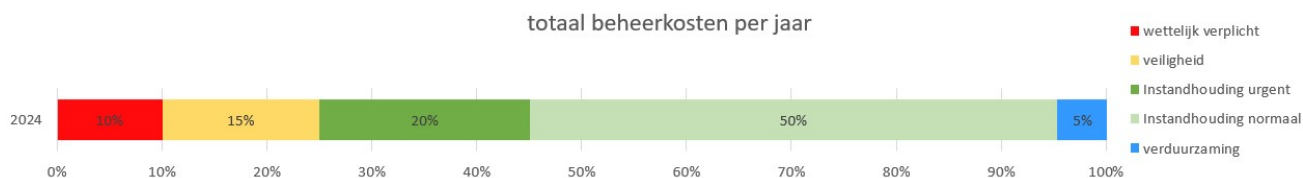

Verduurzaming (toekomstbestendig maken) - blauw

Betreft beheermaatregelen welke nodig zijn om het gebied toekomstbestendig te maken en deel te nemen aan maatschappelijke doelen. Het uitvoeren van deze maatregelen zorgt ervoor dat onze gebieden voorbereid zijn op de toekomst, aansluiting vinden met maatschappelijke opgaven en het recreatieve aanbod versterken. Ook kan dit leiden tot slimmer, beter en goedkoper beheer. Bij niet uitvoeren zijn onze gebieden niet voorbereid op de toekomst. Dit zorgt voor reactief handelen waarbij meer kosten gebaat zijn. Daarnaast kan Staatsbosbeheer zijn rol in maatschappelijke opgaven beperkt invullen.

DEEL 2 KOSTEN, BUDGETTEN & PROGNOSE

De totaalkosten voor het beheer en de verhoudingen tussen de categorieën is inzichtelijk gemaakt op basis van het terreinmodelmodel (TBM), en uitgaande van uitgevoerde werkzaamheden in 2023 en geplande werkzaamheden voor 2024.

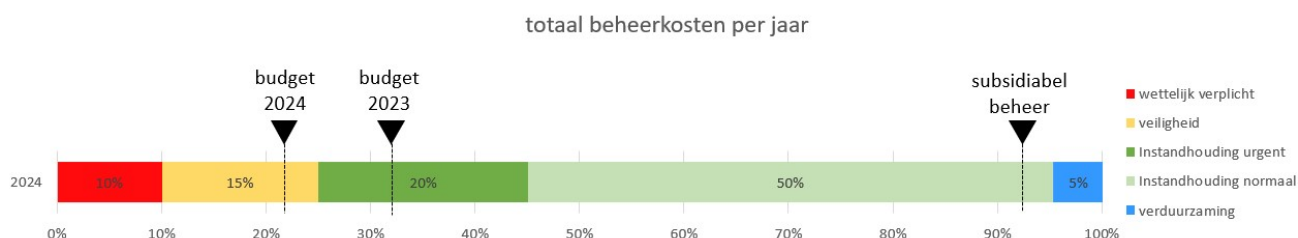
Figuur 1: verdeling beheerkosten 2024

* Huidige achterstanden zijn niet meegenomen in bovenstaande overzicht.

** Prijsstijgingen zijn niet meegenomen. Momenteel vindt er een herijking van het TBM plaats, zoals elke 5 jaar gedaan wordt. De eerste resultaten laten zien dat er een prijscorrectie van 10% plaats zal moeten gaan vinden, omdat de inflatiecorrecties van de afgelopen jaren de werkelijk prijsstijgingen niet dekken.

In 2022 is bij de provincie beheerbudget aangevraagd voor de recreatiegebieden Zuid-Holland op basis van de subsidiabele kosten voor beheer (2023: €2.986.555,- 2024-2025: €6.603.700,-). In 2023 is 37% t.o.v. aanvraag uitgekeerd voor het beheer van de gebieden. Voor 2024-2025 geldt vanuit de Provincie op dit moment een toezegging van 26,33%¹.

De subsidiabele kosten beslaan slechts een deel van de totaalkosten voor het beheer. Omdat diverse activiteiten en werken niet voldoen aan de voorwaarden van de beschikking, zijn de subsidiabele kosten niet gelijk aan de totaalkosten voor het beheer. De kosten van deze activiteiten zijn niet subsidiabel, terwijl deze wel noodzakelijk zijn voor het beheer van de recreatiegebieden. Zelfs al zal 100% van de subsidiabele kosten gedekt worden, zal dit niet het totaal beheer dekken. In de onderstaande figuur is dat in beeld gebracht.

Figuur 2: reikwijdte van de budgetten

* Huidige achterstanden zijn niet meegenomen in bovenstaande overzicht.

** Prijsstijgingen zijn niet meegenomen. Momenteel vindt er een herijking van het TBM plaats, zoals elke 5 jaar gedaan wordt. De eerste resultaten laten zien dat er een prijscorrectie van 10% plaats zal moeten gaan vinden, omdat de inflatiecorrecties van de afgelopen jaren de werkelijk prijsstijgingen niet dekken.

Activiteiten en werken buiten de beschikking

De beschikking benoemt voorwaarden aan activiteiten welke gesubsidieerd kunnen worden. De beschikking omschrijft: "U verricht beheer- en onderhoudsactiviteiten die noodzakelijk zijn voor de instandhouding van de doeltypen en verricht of gedooft geen handelingen die afbreuk doen aan de instandhouding daarvan;"² Diverse noodzakelijke activiteiten vallen buiten de voorwaarden van de beschikking, maar zijn zeer belangrijk voor normaal duurzaam gebiedsbeheer. Te denken aan klachtenafhandeling, communicatie, pachtzaken, beheerinformatie, mogelijk maken van evenementen voor derden en omgevingsmanagement.

¹ Verlening projectsubsidie Beheer recreatiegebieden Staatsbosbeheer 2024-2025, PZH-2023/00777_019 - PZH-2023/00777_019

² Verlening projectsubsidie Beheer recreatiegebieden Staatsbosbeheer 2024-2025, Provincie Zuid-Holland, kenmerk: PZH-2023/00777_019

Ook voor werken geldt dat niet alle noodzakelijke werken subsidiabel gesteld zijn. Zo vallen de voorbeelden uit de categorie *verduurzaming* buiten de voorwaarden, omdat er een verbetering plaats vindt in tegenstelling tot instandhouding.

Doordat deze activiteiten en werken niet binnen de beschikking vallen, is hiervoor geen budget. Dit heeft effect op de uitstraling en functionaliteit in onze gebieden (beschreven in Deel 3), maar ook op de kosten per categorie op korte en lange termijn. Enkele van deze gevolgen zijn beschreven in de volgende voorbeelden.

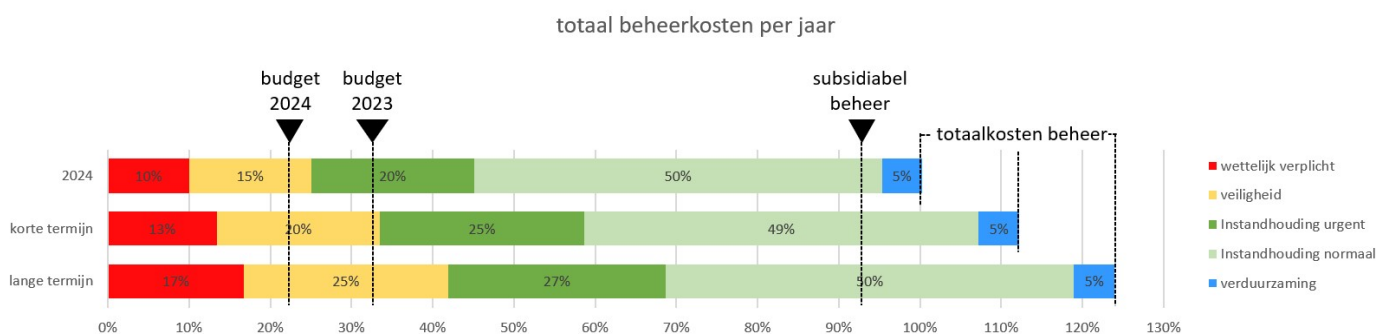
Voorbeeld Boswerkzaamheden

Boswerkzaamheden omvatten werkzaamheden waaronder de inventarisatie bomen, ecologische beoordeling, selecteren toekomstbomen en bomen voor kap, vertaling naar tekeningen en eenheden, kappen van bomen, herplanten van bomen en herstelwerkzaamheden. Deze werkzaamheden vallen in diverse categorieën. Voorbereiding en kappen behoort tot de categorie *instandhouding urgent*. Voor een gezond bos is ruimte creëren noodzakelijk. Herplant behoort tot de categorie *wettelijk verplicht*. Binnen drie jaar na de kap dient de herplant te zijn uitgevoerd. Aangezien de herplant vooral een plicht wordt in het derde jaar, kan het beheerteam nog kiezen om in de eerste twee jaar andere hoge prioriteiten uit te voeren. Dit betekent echter wel dat de herplant in het derde jaar alsnog terugkomt als opgave, maar dan als *wettelijk verplicht*. De herplant na kap verschuift van *instandhouding urgent* naar *wettelijk verplicht* in het derde jaar.

Voorbeeld Veiligheid op paden

Het beheren van paden bevat werkzaamheden die grofweg te onderscheiden zijn in regulier en groot onderhoud. Regulier onderhoud (RO) betreft het bijhouden van de paden met kleine reparaties. Overlagen en rehabilitatie vormen samen het Groot Onderhoud (GO). GO vormt een relatief groot bedrag, waarvoor jaarlijks gespaard moet worden. Met de huidige budgetten is regulier onderhoud en sparen voor groot onderhoud niet mogelijk. Als de paden verslechteren ontstaan er risico's voor de veiligheid, waardoor het beheer aan paden verschuift van de *instandhouding normaal* naar de categorie *veiligheid*. Daarnaast verslechteren de paden sneller dan wanneer er regulier beheer wordt uitgevoerd. Hierdoor is groot onderhoud aan de paden eerder én vaker nodig en zullen we zien dat op korte en lange termijn de kosten voor veiligheid zullen groeien.

De verandering in categorieën en kosten is in de onderstaande grafiek (indicatief) inzichtelijk gemaakt. Goed is te zien dat het niet uitvoeren van beheer zorgt voor 1) een groei in jaarlijkse kosten voor *wettelijk verplicht* en *veiligheid* en 2) het beheer van gebieden duurder wordt (bovenop de jaarlijkse inflatie).

Figuur 3: verdeling beheerkosten vergelijking 2024, korte (<2030) en lange termijn (2030-2040)

* Huidige achterstanden zijn niet meegenomen in bovenstaande overzicht.

** Prijsstijgingen zijn niet meegenomen. Momenteel vindt er een herijking van het TBM plaats, zoals elke 5 jaar gedaan wordt. De eerste resultaten laten zien dat er een prijscorrectie van 10% plaats zal moeten gaan vinden, omdat de inflatiecorrecties van de afgelopen jaren de werkelijk prijsstijgingen niet dekken.

Gebieden buiten de beschikking

Alleen gebieden die groter zijn dan 100ha voldoen aan het criterium om meegenomen te worden voor de subsidie. Het oppervlak van de RodS-gebieden dat voldoet bedraagt in totaal ca. 1.091ha. Binnen Zuid-Holland zijn echter veel recreatiegebieden in eigendom van Staatsbosbeheer welke niet voldoen aan deze voorwaarden. Deze gebieden liggen met name in Midden-Delfland met een totaal aan oppervlakte van ca. 74 ha. Te denken aan het Kraaiennest, Maaslandse Bos, Foppenplas en wegen en paden in Midden-Delfland. Deze gebieden krijgen geen subsidie vanuit de Provincie, maar moeten wél beheerd worden. Voor deze 74 ha gebieden buiten de beschikking geldt: de gebieden blijven open toegankelijk zolang het recreatiegebied kan functioneren en veiligheid gewaarborgd kan worden. Echter is in deze gebieden door het ontbreken van beheerfinanciering inmiddels sprake van achterstallig onderhoud op voorzieningen en beheer. Bij het nog langer uitblijven van voldoende financiële middelen moet Staatsbosbeheer op korte termijn keuzes gaan maken over deels of geheel sluiten van deze gebieden.

Meerjarenplanning

De huidige vorm van financiering past niet bij het beheer. Van 2022 t/m 2025 wordt door middel van jaarlijkse en tweejaarlijkse subsidies (2024-2025) van Provincie Zuid-Holland gefinancierd. De hoogte van de bijdrage wijzigt jaarlijks én de officiële verlening komt in de loop van het jaar binnen. Dit terwijl het beheer al in gang wordt gezet om achterstanden in beheer te voorkomen. Hierdoor is het afstemmen van beheer op budget complex en tijdrovend, wat ten koste gaat van het beheer.

Daarnaast worden diverse werkzaamheden aanbesteed en gegund via een meerjarig bestek welke doorloopt over meerdere jaren om hoge proceskosten te voorkomen. Hierdoor komt het voor dat de reeds gegunde werken moet worden gewijzigd (verlaagd) als het nieuwe jaar aanbreekt en de beschikking lager uitkomt dan het vorig jaar. Een ongewenste situatie voor opdrachtnemer én -gever.

Ook vragen de beheermaatregelen tijd om op te starten. Voor bestekken dient een half jaar van tevoren gestart te worden om te zorgen dat bestek, aanbesteding en gunning gereed zijn als het nieuwe jaar aanbreekt. Dit terwijl er vaak nog geen zicht is op budget vanuit de beschikking. 2025 vormt een uitzondering op de andere jaren. Voor 2022, 2023 en 2024 is de verlening ontvangen na aanvang van het beheerjaar.

Aanpassen, optimaliseren en eigen inbreng

Staatsbosbeheer past het beheer in haar gebieden aan op de beschikbare financiële (speel)ruimte. Het lage budget forceert om keuzes te maken en beheermaatregelen te optimaliseren. Zo is afgelopen jaren aandacht besteed aan het uitpluizen van (lopende) bestekken. Het aantal maairondes wordt verlaagd om (net) te kunnen voldoen aan wettelijke verplichtingen, veiligheid, biodiversiteit, natuur en recreatie. Een voorbeeld is de verplichting voor het onderhouden van schouwstroken en borging van de toegankelijkheid voor werkzaamheden van het waterschap. Waar normaal gesproken de schouwstroken in 2 á 3 rondes per jaar worden gemaaid is dit jaar de insteek slechts 1 ronde. Dit beperkt kosten, maar brengt wel het risico met zich mee dat de toegankelijkheid slechts periodiek gewaarborgd is. De werkzaamheden van Staatsbosbeheer en het waterschap zijn hiermee in elkaar verweven en vergen afstemming.

Door aanpassen, optimaliseren en het leveren van eigen inbreng heeft Staatsbosbeheer extra financiële reikwijdte weten te realiseren, maar de rek is er uit. Uitbesteed werk is in zoverre geoptimaliseerd dat elke bezuiniging in de komende periode achterstallig onderhoud tot gevolg gaat hebben. Het vergroten van de capaciteit van vrijwilligers en Binnenwerk vraagt om langdurig aanvullend budget voor begeleiding waarin niet is voorzien.

DEEL 3 BEELDENDE WEERGAVE VAN ONZE RECREATIEGEBIEDEN

In de onderstaande scenario's wordt in beeld gebracht wat het effect is van té laag budget. Bij verschillende percentages wordt middels tekst en beeld inzichtelijk gemaakt welke beperkingen er zullen zijn in het beheer en hoe de recreant het gebied (naar verwachting) gaat ervaren.

Bij jaarlijks 80%: beperkt groot onderhoud en toekomstbestendig

Na het oppakken van de meest urgente en kritische problemen blijft er met deze budgettekorten weinig over voor groot onderhoud en is er geen budget over voor het toekomstbestendig maken van onze gebieden en het invullen van de rol van Staatsbosbeheer in diverse maatschappelijke doelen. Dit betekent ook dat de gebieden geen antwoord hebben op de groeiende recreatiedruk en klimaatveranderingen, en dat niet gewerkt kan worden aan het toekomstbestendig maken van de waterhuishouding.

Er wordt slechts beperkt gespaard voor groot onderhoud. Dat betekent dat de infrastructuur of recreatieve voorzieningen op korte termijn niet vervangen kunnen worden. Ervaring leert ons dat kwetsbare plekken en schade op onderdelen beter proactief verholpen kunnen worden dan laten gebeuren. Dit vraagt om het reserveren van budget zoals sparen voor groot onderhoud en investeren in het proactief verbeteren van onze recreatiegebieden.

- Investeren in vergroting van het recreatieaanbod en inspelen op (nieuwe) doelgroepen/recreatiegroepen is niet mogelijk. Nieuwe projecten zullen geen doorgang vinden. Er is geen mogelijkheid om deze te beheren met de huidige tekorten. Indien nieuwe projecten niet beheert kunnen worden, kunnen ze ook niet gerealiseerd worden.

De recreant zal merken dat groot onderhoud zal worden uitgesteld en kwetsbare plekken niet aangepakt worden. Paden in slechte staat blijven langer in gebruik voordat deze worden hersteld. Paden die tijdens hevige regenval onder water komen te staan, zullen de komende periodes niet worden aangepakt, maar pas na jaren worden verholpen als voldoende gespaard is voor groot onderhoud. Recent gerealiseerde projecten zullen snel in verval raken, omdat er geen aanvullend budget beschikbaar wordt gesteld voor het beheer hiervan. Ook zullen er de komende jaren geen nieuwe projecten gerealiseerd worden in onze gebieden.

Bij jaarlijks 80%: de achteruitgang in beeld

Bij jaarlijks 60%: Versobering recreatieaanbod

De opvangcapaciteit en het recreatief aanbod van onze gebieden versobert. Door beperkt budget voor groot onderhoud zal vervangen van zelfs onveilige paden, slecht mogelijk zijn. Hierdoor moet worden gesneden in het aanbod van paden en recreatieve voorzieningen.

Beknpte voorbeelden:

- Saneren uitkijkposten (tribunes en kunstwerken)
- Snoeiwerk rondom paden beperkt
- Bebording en informatiepanelen niet vervangen
- Secundaire paden, zoals het laarzenpad of het kabouterpad worden niet onderhouden
- Er wordt niet gespaard voor groot onderhoud. Dat betekent dat infrastructuur en recreatieve voorzieningen niet worden vervangen.

Casus het Balkon (Vlaardingen)

Dit jaar (2024) zullen de recreatievoorzieningen in onze gebieden al verslechteren. Het balkon in Vlaardingen zal hoogstwaarschijnlijk worden gesaneerd. Het balkon vorm een kunstwerk met recreatieve invulling. Vanaf het balkon kan worden genoten van het uitzicht over de Boonervliet en Vlietlanden, een uniek stuk veengebied dat nooit is ontgonnen. Door structurele budgettekorten verkeert het balkon in slechte staat. Vanwege houtrot is het uitzichtpunt onveilig en momenteel al afgezet. Omdat er geen geld is voor groot onderhoud is saneren de enige veilige optie om ongelukken te voorkomen.

De recreant zal merken dat de recreatieve voorzieningen (uitkijkposten, bebording, bankjes etc.) niet op peil zijn. Herstel en reparaties worden (te) laat of niet uitgevoerd. Op termijn zullen recreatieve voorzieningen verdwijnen en paden voor lange perioden niet toegankelijk zijn totdat er budget is voor vervanging. Bij gebrek aan budget kunnen recreatieve voorzieningen niet worden vervangen bij onherstelbare schade. Bankjes, informatieborden en speelvoorzieningen zullen op termijn verdwijnen.

Bij jaarlijks 60%: de achteruitgang in beeld

Bij jaarlijks 40%: Sterke achteruitgang recreatie

De opvangcapaciteit en het recreatief aanbod van onze gebieden zal sterk afnemen. Onze recreatiegebieden zullen niet voor alle recreanten een plek kunnen bieden. Grasvelden, van evenemententerrein tot het trapveldje, zullen deze niet beheerd worden. Ook paden voor specifieke doelgroepen, zoals ruiters, MTB, laarzenpaden of kabouterpaden zullen niet worden onderhouden. Onderhoud aan recreatieve invullingen, infrastructuur en losse voorzieningen beperkt zich tot kleine reparaties. Groot onderhoud zal niet plaatsvinden waardoor de status geleidelijk zal verslechteren tot deze niet meer veilig is waardoor deze worden verwijderd. Budget voor vervangen is er niet.

Beheermaatregelen voor natuur welke op lange termijn risico vormen kunnen niet worden uitgevoerd.

Beknوپte voorbeelden:

- Recreatieve grasvelden niet maaien, aantal maaierkronde's verlagen
- Paden en meubilair sporadisch uitgemaaid
- Beperkt onderhoud paden, wegen, bruggen, steigers en vlonders. Kuilen in paden, na boswerkzaamheden worden de paden niet opgeknapt.
- Onderhoud aan recreatieve voorzieningen niet mogelijk: bankjes, picknicksets, uitkijpunten etc.
- Beperkte mogelijkheden om evenementen toe te laten in onze gebieden
- Er wordt niet gespaard voor groot onderhoud. Dat betekent dat de infrastructuur of recreatieve voorzieningen niet allen worden vervangen
- Ruiterspaden worden niet onderhouden en (onvoldoende) hersteld na werkzaamheden
- Rietranden en moerassen worden beperkt onderhouden.
- Onvoldoende exotenbestrijding

Casus fietspad Vlaardingen

Dit jaar (2024) zal de recreatieve infrastructuur in onze gebieden verslechteren. Het Recreatiepad in Vlaardingen wordt hoogstwaarschijnlijk afgesloten. Momenteel vervult het een belangrijke fietsverbinding tussen Vlaardingen en Maassluis. Er is echter geen budget beschikbaar voor regulier en groot onderhoud. Door structurele budgettekorten is het niet mogelijk geweest om te sparen voor groot onderhoud. De slechte status van het pad vormt een risico voor de veiligheid. Op dit moment lijkt sluiten de enige veilige optie. De gebruikers van dit pad zullen in dat geval, helaas, een andere route moeten vinden.

De recreant zal merken dat de (recreatieve) infrastructuur kwetsbaar zijn. Paden en bankjes worden periodiek overgroeid met groen. Afhankelijk van neerslag zullen paden en deelgebieden slecht toegankelijk zijn. Er zullen kuilen in de weg zitten, onverharde paden staan periodiek onder water en de ruiterspaden zijn onbruikbaar. Herstel en reparaties worden (te) laat of niet uitgevoerd.

Op termijn zullen paden worden afgesloten. Naarmate onderhoud aan infrastructuur en natuur niet wordt uitgevoerd zal het nodig zijn om gebieden naar prioriteit te verdelen, waardoor paden zullen worden afgesloten. Ook worden aanvragen voor evenementen in de regel geweigerd.

Bij jaarlijks 40%: de achteruitgang in beeld

afsluiten van paden

parkeerplaatsen in slechte staat

afkalving paden

fietspaden in slechte staat

gevaarlijke infrastructuur

pad onveilig = afsluiten

meer invasieve exoten door
minder exotenbestrijding

Bij jaarlijks 27%: Sterke achteruitgang veiligheid, biodiversiteit en recreatie

De recreatiegebieden worden onveiliger en geven meer ruimte voor criminaliteit. De aanwezigheid van boa's wordt beperkt waardoor het toezicht minder wordt met meer (drugs)dumpingen tot gevolg. Door de beperkingen vanuit budget kunnen boa's niet altijd meteen ter plekke komen. Ervaring leert ons dat minder toezicht er ook toe leidt dat schades niet verhaald kunnen worden en er minder zorgvuldig met de natuur wordt omgegaan, wat leidt tot verhoging van kosten voor beheer.

De opvangcapaciteit en het recreatief aanbod van onze gebieden zal sterk verminderen. Zowel infrastructuur als losse voorzieningen kunnen onvoldoende beheerd worden, waardoor gebieden minder toegankelijk zijn en elk jaar verder verslechteren. Ervaring in het gebied de Elzen leert ons dat zelfs het beheren en onderhouden van speelvoorzieningen voor de kleinste recreanten niet mogelijk is.

De ecologie en duurzaamheid van onze gebieden gaat sterk achteruit. In de bossen is minder aandacht voor toekomstbomen en is minder diverse aanplant wat resulteert in een eentoniger bosbeeld. De biodiversiteit verschaalt doordat bloemrijke graslanden, natuurvriendelijke oevers, moerassen en rietranden niet voldoende beheerd kunnen worden. De vitaliteit van de natuur gaat hierdoor achteruit, waardoor unieke dieren- en plantensoorten verdwijnen.

Casus Biodiversiteit Midden-Delfland

Dit jaar (2024) zal de biodiversiteit in onze recreatiegebieden aanzienlijk verslechteren. Na het uitvoeren van maatregelen die vallen onder *wettelijk verplicht* en *veiligheid* blijft er weinig budget over, waardoor *instandhouding urgent* grotendeels niet uitgevoerd kan worden. De vlinderbiotoop in Midden-Delfland zal in 2025 waarschijnlijk verdwijnen en daarmee de bijzondere Argusvlinder, uniek in Nederland en al verdwenen in grote delen van Drenthe, Overijssel, Gelderland en Noord-Brabant. De helft van het areaal bloemrijk grasland zal verdwijnen. Na jarenlange investeringen is dit pure kapitaalvernietiging.

2024: helft minder beheer bloemrijk grasland

2024: geen beheer vlinderbiotoop = geen Argusvlinder

De bovenstaande gevolgen zullen worden opgemerkt door de recreant. Een beperking van afwisseling in flora en fauna. Het aantal insecten dat afhankelijk is van bloemen gaat omlaag. Daarnaast zal de recreant ervaren dat paden en meubilair niet zijn uitgemaaid en uitval van bomen of schade aan voorzieningen, zoals bankjes, uitkijkposten en speelvoorzieningen niet wordt hersteld en worden verwijderd. Stuwten kunnen niet allen worden vervangen indien nodig, waardoor de kans op aanschrijvingen en boetes reëel is. Er zullen meer dumpingen komen en deze zullen langer zichtbaar zijn.

Op termijn zullen deelgebieden afgesloten worden. Naarmate onderhoud aan infrastructuur en natuur niet wordt uitgevoerd zal het nodig zijn om gebieden naar prioriteit te verdelen, waardoor sommige deelgebieden zullen sluiten. 'verboden toegang' zal vaker de realiteit worden.

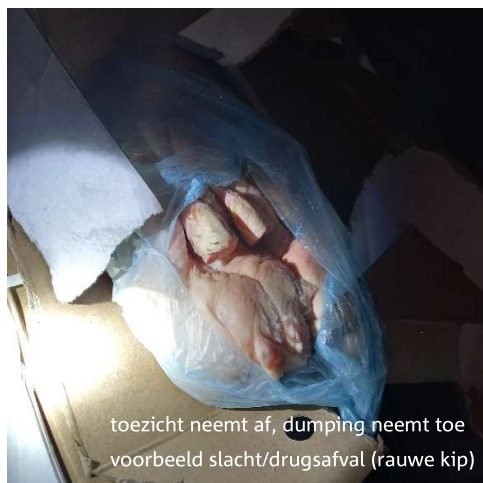
Bij jaarlijks 27%: de achteruitgang in beeld

stormschade blijft langer liggen

uitval wordt niet vervangen

toezicht neemt af, dumping neemt toe
voorbeeld slacht/drugsafval (rauwe kip)

minder toezicht, minder heterdaadjes

toezicht neemt af, vandalisme neemt toe

dumpingen blijven langer liggen

toezicht neemt af, dumping neemt toe
voorbeeld lachgasflessen